

ISSN 2959-1953
ISSN 2959-1961
<https://osvita.eeipsy.org>
<https://doi.org/10.38014/osvita.2023.92.180>

ЯЦУХ О.В.

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри цивільної безпеки,
Таврійський державний
агротехнологічний університет імені
Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ VIBER У ВИЩІЙ ОСВІТІ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

YATSUKH O.V. Use of Viber social network in higher education during the period of marital status in Ukraine. *According to the results of surveys on the use of social networks by young people (18-29 years old) conducted by the civil network "OPORA", in 2022 in Ukraine, 73.8% of young people reported that they are users of Rakuten Viber. In addition, smartphone ownership has become a ubiquitous element of young people's lives. Up to 98% of youth reported having or access to a smartphone, and 60% of youth reported being online almost all the time. More importantly, they are increasingly used during the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine. But since young people spend a lot of time on social networks, it makes no sense not to use these tools in education as well. The article presents the authors' experience of using Rakuten Viber as a means of supporting education, and the main attention is paid to the results of a survey that studied the opinions and attitudes of students towards Rakuten Viber in comparison with Moodle, as a new phenomenon in university education.*

Keywords: *the use of social networks in education, Rakuten Viber, higher education, students' opinions about Rakuten Viber as a means of supporting education, a comparison of the use of Rakuten Viber and Moodle in education.*

ЯЦУХ О.В. Використання соціальної мережі Viber у вищій освіті в період дії воєнного стану в Україні. *Як показали результати опитувань щодо використання молоддю (18-29 років) соціальних мереж, проведених громадянською мережею «ОПОРА», у 2022 році в Україні 73,8% молоді повідомили, що вони користувачі Rakuten Viber. Крім того, володіння смартфоном стало повсюдним елементом життя молодих*

людей. До 98% молоді повідомили, що вони мають смартфон або доступ до нього, а 60% молоді заявили, що майже постійно знаходяться в Інтернеті. Що ще важливіше, вони стають все більш використовуваними під час збройної агресії російської федерації проти України. Але оскільки молодь приділяє багато часу соцмережам, немає сенсу не використовувати ці засоби також і в освіті. У статті представлено досвід авторів щодо використання Rakuten Viber як засобу підтримки освіти, а головну увагу приділено результатам опитування, яке вивчало думки та ставлення студентів до Rakuten Viber у порівнянні з Moodle, як нове явище в університетській освіті.

Ключові слова: використання соціальних мереж в освіті, Rakuten Viber, вища освіта, думки студентів про Rakuten Viber як засіб підтримки освіти, порівняння використання Rakuten Viber і Moodle в освіті.

Функціонування системи освіти України в умовах воєнного стану характеризується інтенсивним пошуком інноваційних форм організації освітнього процесу, ефективних інформаційних технологій. Саме тому підтримка активного впровадження інновацій в освітню галузь під час війни стала одним із ключових напрямів роботи МОН України [1].

Постановка проблеми. На сучасному етапі отримання вищої освіти відбуваються кардинальні зміни в способах поширення та використання інформації, що зумовлюють еволюцію освітніх технологій, сприяють активному впровадженню дистанційного навчання як одного із основних напрямків реформування освітньої системи України. У наш час дистанційне навчання стало альтернативною формою отримання вищої освіти для більшості університетів. Адже події 24 лютого 2022 року через збройну агресію російської федерації проти України на більше двох років унеможливили очне навчання в східних та південних регіонах, тому дистанційне навчання стало єдиною доступною формою в системі освіти.

Дистанційне навчання потребує забезпечення постійної комунікації та зворотного зв'язку усіх учасників навчального процесу. Викладачі мають пояснювати навчальний матеріал за допомогою цифрових технологій, контролювати виконання завдань, проводити іспити, тестування тощо. Тому сучасні викладачі в університетах повинні якнайшвидше оволодіти методикою дистанційного навчання, яка зараз розвивається швидкими темпами.

Більшість сучасних засобів навчання, заснованих на цифрових технологіях, використовуються в системі університетської освіти [2-5]. Однією з найбільш часто використовуваних систем є система управління навчанням

(LMS), система управління курсами (CMS), віртуальне навчальне середовище (VLE) або просто платформа для навчання Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment). В ТДАТУ імені Дмитра Моторного саме LMS Moodle використовують у викладацькій практиці, оскільки ця система має багато переваг і добре налаштована для навчання [6]. На кафедрі цивільної безпеки факультету АТЕ ми маємо багаторічний особистий досвід роботи з ним.

Moodle – це безкоштовна, відкрита (Open Source) система. Вона не лише безкоштовна сама, а й не потребує для своєї роботи жодного платного програмного забезпечення. Тобто кожний вищий навчальний заклад може впровадити у себе не просто безкоштовну і найбільш досконалу, а ще й абсолютно ліцензійну систему, не витративши жодної копійки на придбання програмного забезпечення. При цьому він може вносити зміни у код у відповідності до своїх потреб. В Європі 2/3 закладів вищої освіти використовують саме Moodle. В Україні, де використання платних платформ дуже обмежене, Moodle практично не має конкурентів.

Але попри незаперечні переваги Moodle, нам не вистачало кращого зворотного зв'язку зі студентами та швидшого способу спілкування з ними. Rakuten Viber Messenger – це середовище, яке дуже добре знайоме студентам. Самі студенти сприймають це середовище не як навчальне, а як звичайне, в якому вони рухаються абсолютно природно. Тому ми вирішили використовувати саме це середовище як допоміжний інструмент для освітніх цілей, щоб полегшити спілкування зі студентами. Іншими причинами такого рішення були наступні:

- Rakuten Viber є більш поширеним програмним середовищем для студентів, ніж LMS Moodle, менше напружує та більше мотивує для них;
- більшість студентів створили свої облікові записи у Rakuten Viber;
- оскільки більшість студентів користується сервісами Rakuten Viber, немає потреби організовувати будь-який вступний тренінг для студентів, як це відбувається у випадку LMS Moodle;
- спілкування користувачів мережі в режимі реального часу;
- ні сервер, ні будь-яке додаткове обслуговування не потрібні, як у випадку Moodle (нульові витрати на експлуатацію та підтримку системи).

Звичайно, ми розуміємо, що на відміну від LMS Moodle, соціальна мережа Rakuten Viber не призначена для освітніх цілей, тому її не можна використовувати для комплексного електронного навчання. Наш намір полягав у тому, щоб використовувати його як допоміжний інструмент для змішаного навчання, оскільки, незважаючи на те, що він не призначений для цілей навчання, він має кілька функцій, які дозволяють йому ефективно підтримувати вищу освіту поштою. Ми говоримо про таке:

- створення групи у Rakuten Viber (в одній групі у Rakuten Viber для одно-

го предмету викладач завантажує всі необхідні наочні та навчальні матеріали для студентів у вигляді текстів, малюнків, відео, документів або посилань на інші веб-сторінки) з обмеженим доступом;

– надсилання повідомлень і чат-форуми (переважно для швидкого спілкування між викладачем і студентами, а також між студентами). Ця комунікація є дуже ефективною, оскільки студенти майже постійно в режимі он-лайн із цією програмою на своїх мобільних телефонах;

– миттєвий обмін різним контентом (практичними та лабораторними роботами, лекціями у форматах word та pdf, аудіо-, відеозаписами, фото).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати аналізу джерел літератури з проблеми дослідження свідчать, що для впровадження нових моделей навчально-виховного процесу у ЗВО важливе значення мають різні інноваційні технології їх забезпечення, а також автоматизація процесу з використанням спеціального програмного забезпечення [7-10].

Дослідження проблеми дистанційного навчання відображено у працях багатьох вітчизняних науковців [11]. Окремі аспекти щодо змісту та організації дистанційного навчання досліджував І.Г. Власенко [12]. Основні вимоги до дистанційної освіти розкрито у працях І. Рибалко [13].

Що стосується викладачів та їхніх думок про соціальні мережі, то, з одного боку, вони усвідомлюють корисність щодо обміну інформацією чи проведення практичних занять [14]. Але з іншого боку вони назвали соціальні мережі причиною низької уваги студентів під час занять в університеті [15]. Але оскільки молодь приділяє багато часу соцмережам, немає сенсу не використовувати ці засоби в навчанні.

Мета статті – показати нові засоби цифрової підтримки вищої освіти в Україні та порівняти різні інтернет-платформи для організації освітньої діяльності студентів.

Об'єкт дослідження: сучасні технології підтримки вищої освіти.

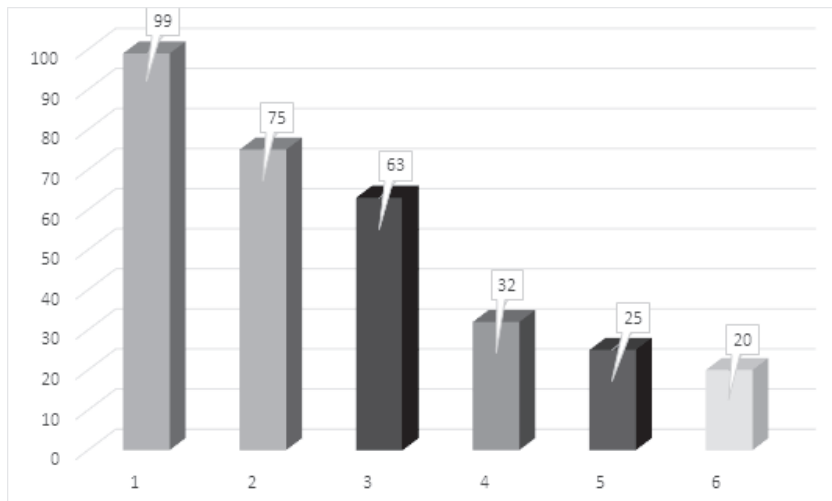
Предмет дослідження: особливості застосування цифрового середовища підтримки вищої освіти на прикладі Rakuten Viber.

Методи дослідження: під час написання статті були використані такі методи як літературний метод, метод аналізу, синтезу, опитування, порівняння, узагальнення тощо.

Результати дослідження та їх обговорення. Через обмежений обсяг далі ми не розглядаємо всі питання анкети, а наводимо лише основні висновки, отримані в результаті опитування, тобто ті, які найбільше стосуються цих двох питань дослідження.

На рисунку 1 у графічній формі показано результати відповідей на запитання, з якою метою респонденти використовують Rakuten Viber. Як видно з результатів, домінуючою відповіддю є спілкування (99%). Наступні дві найпо-

ширеніші цілі є суттєвими менше (75% і 63% відповідно): отримувати новини і освіту. Тобто більше половини студентів користується цією соцмережею в освітніх цілях. Цей висновок підтвердив наше припущення, що Rakuten Viber має бути відповідною підтримкою для покращення педагогічної комунікації між викладачем і студентом, а також між самими студентами.

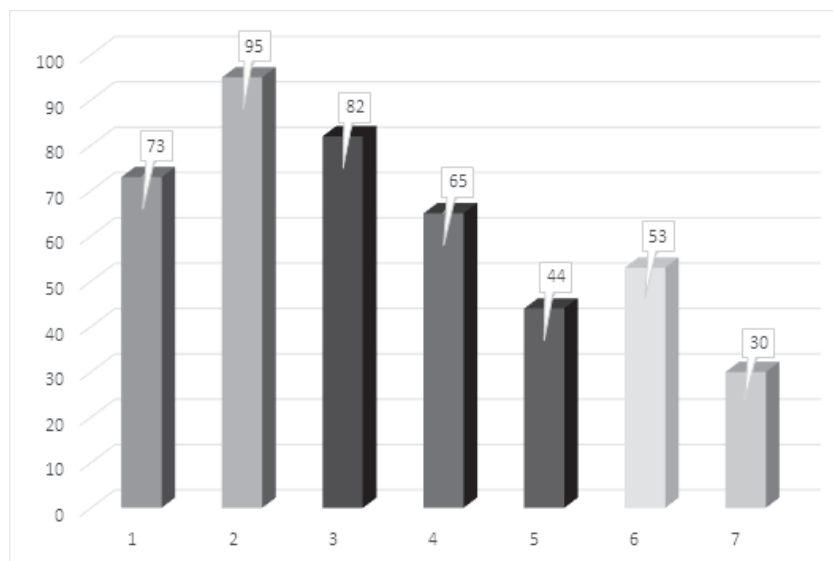
1 – Communication; 2 – News; 3 – Education; 4 – Entertainment online;
5 – Common interests with friends; 6 – All information on one place.

Figure 1. Results of the inquiry question for which purposes students use Rakuten Viber in general

Опитані респонденти відмічали також інші цілі: розваги в мережі (32%), спільні інтереси з друзями (25%), наявність всієї необхідної інформації в одному місці (20%).

Тих респондентів, які зазначили, що користуються Rakuten Viber також з освітніх міркувань, просили вказати конкретні цілі. Результати представлені на рисунку 2.

Як показано на рисунку 2, ситуація відображає ту, що представлена на малюнку 1. Знову ж таки, у цьому випадку домінуючою причиною для 95% респондентів є спілкування, тобто взаємне спілкування студентів. Спілкування з викладачем є третьою за частотою причиною використання Rakuten Viber (73%). Друга мета – здача домашнього завдання (82%). Цікаво, що і в цьому випадку «освітніх цілей» використання Rakuten Viber існує аналогічний розрив між першою метою та двома наступними (99% – 75% – 63% проти 95% – 82% – 73%). Для респондентів було дуже поширеним (65%) використання

1 – Communication with the teacher; 2 – Communication with classmates; 3 – Submission of homework; 4 – Upload of relevant information to the taught subject; 5 – Download of relevant information on the taught subject, uploaded by the teacher; 6 – Creation of materials to exams; 7 – Creation of materials to state exams

Figure 2. The education-related purposes for which students use Facebook (as a percentage of those using it for education)

Viber для завантаження інформації, що стосується предмету, що викладається. Вони вважали великою перевагою те, що вони мали всю необхідну інформацію з теми в одному місці – у створеній групі Rakuten Viber. Якщо предмет закінчувався іспитом, студенти збирали там основні матеріали для іспиту (про це повідомили 53% респондентів). Загалом, на рис. 2 чітко видно, що студенти роблять наголос як на взаємному спілкуванні, так і на спілкуванні з викладачем, а також на зборі важливої інформації (матеріалів), необхідної для складання іспитів або для диференційного заліку.

Під час особистого опитування, проведеного під час адміністрування анкети, студенти дуже часто висловлювалися, що їм подобається такий вид викладацької підтримки, і багатьом з них він сподобався настільки, що вони створили власні групи у Viber для деяких інших предметів.

Наведені вище результати підтверджують позитивне сприйняття студентами Viber як підтримки навчання. Цей висновок відповідає на наше перше запитання дослідження.

Друге наше дослідницьке питання полягало в тому, як студенти сприймають Rakuten Viber як інструмент підтримки освіти в порівнянні з підтримкою освіти, яка здійснюється через LMS Moodle.

Не всі респонденти, які брали участь у нашому опитуванні щодо підходів студентів до створеної нами системи підтримки навчання на платформі Viber, мали попередній досвід підтримки навчання на основі використання LMS Moodle. Тому респондентів опитування запитували, чи мали вони такий попередній досвід чи ні, і лише тих, хто мав, просили порівняти деякі вибрані аспекти роботи з цими двома системами, тобто системою підтримки освіти на основі Rakuten Viber та освітою система підтримки на базі LMS Moodle. Із загальної кількості 70 респондентів 12 не мали жодного досвіду роботи з Moodle, тоді як лише 58 мали такий досвід.

Цих 58 респондентів попросили висловити свою згоду чи незгоду з такими твердженнями:

- Moodle легше використовувати, ніж Rakuten Viber;
- Rakuten Viber більш прозорий, ніж Moodle;
- з Rakuten Viber навчитися працювати швидше, ніж з Moodle;
- існує більше способів використання Moodle, ніж Rakuten Viber;
- для підтримки освіти краще Rakuten Viber;
- у більшості предметів, які викладаються, Rakuten Viber як освітня підтримка була достатньою.

Для вираження рівня їх згоди чи незгоди використовувалася наступна шкала: я цілком погоджуюся; я згоден; ні погоджуюсь, ні не погоджуюсь; я не погоджуюсь; категорично не згоден. Результати на рис. 3.

Як показано на рисунку 3, існує значна група респондентів, для яких не має значення, чи працюють вони з системою на основі Rakuten Viber чи Moodle (кожна оцінка твердження ні погоджуюсь, ні не погоджуюсь). Але окрім цієї групи та її нейтральних заяв, решта загальних показників згоди (загальна сума я повністю згоден + я згоден) або незгоди (загальна сума я повністю не згоден + я не згоден) на користь Rakuten Viber.

Висновки. Соціальні мережі стали одним із найважливіших засобів спілкування. Однак багато викладачів залишаються невпевненими щодо того, як суттєво інтегрувати цю технологію в освіту або як оцінити її вплив. Rakuten Viber є інструментом, який можна використовувати як доповнення до формальних освітніх установок. Основною причиною його використання є те, що він знайомий майже всім, а також тому, що він не коштує й вимагає мінімального навчання.

Таким чином, результати, представлені у зв'язку з другим питанням дослідження, говорять на користь нашого вибору Rakuten Viber як платформи для системи підтримки освіти.

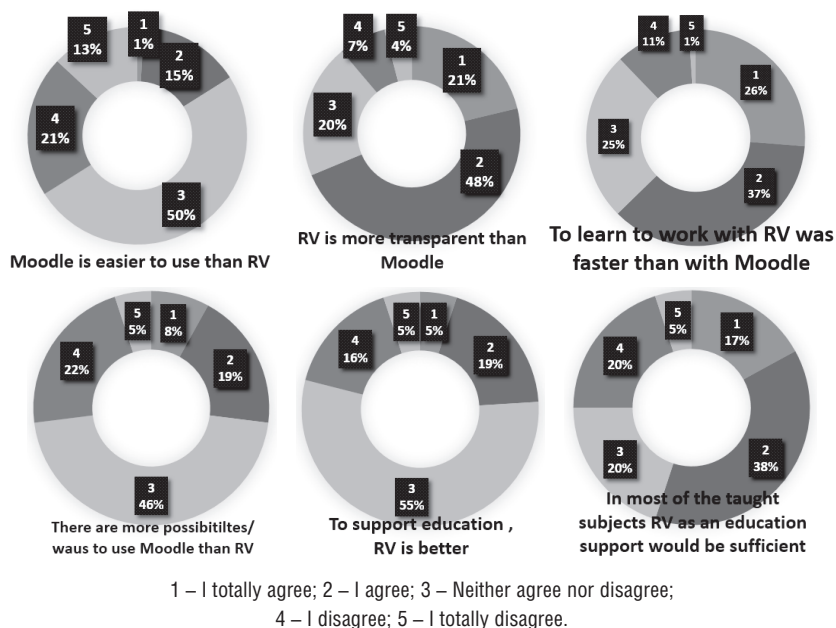

Figure 3. Comparison of particular aspects of the use of Moodle and Rakuten Viber in education

Забезпечення якісного дистанційного навчання у важких умовах війни, всебічний розвиток студентів, а також їх психологічне й фізичне здоров'я стали пріоритетним завданням ТДАТУ імені Дмитра Моторного з початку введення воєнного стану в Україні.

Список використаних джерел:

1. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність: науково-методичний збірник / за заг. ред. С.М. Шкарлета. Київ-Чернівці: «Букрек», 2022. – 140 с. URL: <http://surl.li/csrzo>.
2. Яцух О.В. Застосування сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі ТДАТУ імені Дмитра Моторного / О.В. Яцух // Матеріали V Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. студентів, аспірантів та молодих вчених за тематикою «Сучасні комп'ютерні системи та мережі в управлінні»: збірка наукових праць / Під ред. А.А. Григорової. – Херсон: Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2022. – С. 174-177.
3. Oleh Yatsukh, Mykhailo Zoria. Electronic journal as a tool for monitoring students' success in the process of receiving higher education. *European Humanities Studies: State and Society*. 2022. 3: 114-124. <https://doi.org/10.2478/2791-7913.202200003>.

- org/10.38014/ehs-ss.2022.3.09.
4. Яцух О.В., Бурич К.О. Сучасні інноваційні методики навчання при підготовці магістрів з цивільної безпеки // Актуальні питання техногенної та цивільної безпеки України: Матеріали I Всеукр. наук. конф., 21-22 вересня 2018 р. [тези] / Відп. за вип.: Л.М. Маркіна. – Миколаїв: Видавець Торубара В.В., 2018. – С. 28-31. – ISBN 978-617-7472-24-6.
 5. Яцух О.В. Internet-технології як складова інформаційного забезпечення при підготовці бакалаврів з цивільної безпеки європейського рівня / О.В. Яцух, О.В. Гранкіна, Г.О. Євтушенко // Сучасні наукові дослідження на шляху до євроінтеграції: матеріали міжнародного науково-практичного форуму (21-22 червня 2019 р.), Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, за загальною редакцією д.т.н., професора Надикто В.Т. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. – Частина 2. – С. 116-119.
 6. Бурич К.О., Яцух О.В. Інноваційна освітня модель підготовки сучасного фахівця з цивільної безпеки відповідно до вимог ринку праці // Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. Організація системи взаємодії «вища освіта – ринок праці»: XV Всеукр. наук.-метод. конф., 28.09.2018 р. [тези] / редкол. : О.І. Черевко [та ін.]. – Х. : ХДТУХТ, 2018. – С. 238-239. – ISBN 978-966-405-461-1.
 7. Яцух О.В. Застосування новітніх засобів навчання та проблеми їх впровадження під час професійної підготовки магістрів з цивільної безпеки [Текст] / О.В. Яцух та ін. // Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії» – Спеціальний тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – №6. – Кн. 2. – Том III (81). – К. : Гнозис, 2018. – С. 382-392. – ISSN 2309-744.
 8. Яцух О.В. Застосування інформаційних технологій у формуванні професійної компетентності магістрів з цивільної безпеки / О.В. Яцух // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених за тематикою «Сучасні комп'ютерні системи та мережі в управлінні»: збірка наукових праць під редакцією Г.О. Райко. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 397-399. ISBN 978-617-7783-32-8.
 9. Яцух О.В., Бурич К.О. Роль інформаційних технологій в системі професійної підготовки магістрів з цивільної безпеки / «Молодь і сучасність: економічні, інформаційні, правові та культурні аспекти»: Сучасний підхід до викладання дисциплін: Міжнар. наук.-метод. конф., 14 березня 2018 р. : [тези доп.] / редкол. : Л.А. Прицюк [та ін.]. Частина II – Вінниця: ВКІ, 2018. – С. 82-85.
 10. Neetu Dabas. (2018). Role of Computer and Information Technology in Education System. International Journal of Engineering and Techniques,

- Volume 4, Issue 1, Jan – Feb.
11. Яцух О.В., Зоря М.В., Мохнатко І.М. Сучасні напрями реалізації дистанційного навчання для здобувачів вищої освіти / «Молодь у світі сучасних технологій» за тематикою: Використання інформаційних та комунікаційних технологій в сучасному цифровому суспільстві: Матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених (4-5 червня 2020 року) / за заг. ред. Г.О. Райко. – Херсон: Видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2020. – С. 249-252. – ISBN 978-617-7783-84-7 (електронне видання).
 12. І.Г. Власенко, «Впровадження дистанційного навчання – вимога сучасності», Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс]: матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б. Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 102 с., 2017.
 13. А. П. Рибалко, «Використання дистанційної форми навчання в процесі математичної підготовки студентів – економістів», Вісник Житомирського державного університету, Випуск 5 (77). Педагогічні науки, 2014. – С. 106-111.
 14. Tandale, M. G., & Raman, R. (2016). Social Media in Teaching and Learning – A Study. International Journal of Education & Applied Sciences, Research, 3(6), 31-42.
 15. Hodál, P. (2016). Sociálne siete ako podporný prostriedok vzdelávania technických predmetov (Diploma thesis, Constantine the Philosopher University in Nitra). Nitra: PF UKF.

Transliteration of References:

1. Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu. Innovatsiina ta proektna diialnist: Naukovo-metodychnyi zbirnyk / Za zah. red. S.M. Shkarleta. Kyiv-Chernivtsi: «Bukrek», 2022. 140 s.
2. Yatsukh O.V. (2022). Zastosuvannia suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii v osvıtnomu protsesi TDATU imeni Dmytra Motornoho / O.V. Yatsukh // Materialy V Vseukr, nauk,-prakt, internet-konf, studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh za tematykoiu «Suchasni kompiuterni systemy ta mrezi v upravlinni»: Zbirka naukovykh prats / Pid red A.A. Hryhorovoi. Kherson: Vydavnytstvo FOP Vyshemyrskiy V.S., 2022. S. 174-177.
3. Oleh Yatsukh, Mykhailo Zoria. (2022). Electronic journal as a tool for monitoring students' success in the process of receiving higher education. European Humanities Studies: State and Society. 2022. 3: 114-124. <https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2022.3.09>.
4. Yatsukh O.V., Burych K.O. (2018). Suchasni innovatsiini metodyky navchannia pry pidhotovtsi mahistriv z tsyvilnoi bezpeky // Aktualni pytannia tekhnohennoi ta tsyvilnoi bezpeky Ukrainy: materialy I Vseukr. nauk. konf., 21-22.09.

- 2018 r. [Tezy] / Vidp. za vyp.: L.M. Markina. – Mykolaiv: Vydavets Torubara V.V., 2018. S. 28-31. ISBN 978-617-7472-24-6.
5. Yatsukh O.V. (2019). Internet-tehnolohii yak skladova informatsiinoho zabezpechennia pry pidhotovtsi bakalavriv z tsyvilnoi bezpeky yevropeiskoho rivnia / O.Z. Yatsukh, O.V. Hrankina, H.O. Yevtushenko // Suchasni naukovy doslidzhennia na shliakhu do yevrointehratsii: Materialy mizhnarodnoho naukovo-praktychnoho forumu (21-22 chervnia 2019 r.), Tavriiskiy derzhavnyi ahrotekhnolohichnyi universytet imeni Dmytra Motornoho, za zahalnoi redaktsiiei d.t.n., profesora Nadykto V.T. – Melitopol: FOP Odnoroh T.V., 2019. Chastyna 2. S. 116-119.
 6. Burych K.O., Yatsukh O.V. (2018). Innovatsiina osvitalia model pidhotovky suchasnoho fakhivtsia z tsyvilnoi bezpeky vidpovidno do vymoh rynku pratsi // Modernizatsiia vyshchoi osvity ta problemy upravlinnia yakisti pidhotovky fakhivtsiv. Orhanizatsiia systemy vzaiemodii «Vyshcha osvita – rynek pratsi»: XV Vseukr. nauk.-metod. konf., 28.09.2018 r. [tezy] / Redkol.: O.I. Cherevko [ta in.]. Kh.: Khdtukht, 2018. S. 238-239. ISBN 978-966-405-461-1.
 7. Yatsukh O.V. (2018). Zastosuvannia novitnikh zasobiv navchannia ta problemy yikh vprovadzhenia pid chas profesiinoi pidhotovky mahistriv z tsyvilnoi bezpeky [tekst] / O.V. Yatsukh ta in. // Vseukrainskyi naukovo-praktychnyi zhurnal «Dyrekto shkoly, litseiu, himnazii» – spetsialnyi tematychnyi vypusk «Vyshcha osvita Ukrainy u konteksti intehratsii do yevropeiskoho osvithnoho prostoru». №6. Kn. 2. Tom III (81). K. : Hnozs, 2018. S. 382-392. ISSN 2309-744.
 8. Yatsukh O.V. (2019). Zastosuvannia informatsiinykh tekh nolohii u formuvanni profesiinoi kompetentnosti mahistriv z tsyvilnoi bezpeky / O.V. Yatsukh // Materialy vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh za tematykoiu «Suchasni kompiuterni systemy ta merezhi v upravlinni»: Zbirka naukovykh prats pid redaktsiiei H.O. Raiko. Kherson: FOP Vyshemyrskyi V.S., 2019. S. 397-399. ISBN 978-617-7783-32-8.
 9. Yatsukh O.V., Burych K.O. (2018). Rol informatsiinykh tekh nolohii v systemi profesiinoi pidhotovky mahistriv z tsyvilnoi bezpeky / «Molod i suchasnist: ekonomichni, informatsiini, pravovi ta kulturni aspekty»: suchasnyi pidkhid do vykladannia dystsyplin: Mizhnar. nauk.-metod. konf., 14 bereznia 2018 r.: [Tezy dop.] / Redkol. : L.A. Prytsiuk [ta in.]. Chastyna II. Vinnytsia: VKI, 2018. S. 82-85.
 10. Neetu Dabas. (2018). Role of Computer and Information Technology in Education System. International Journal of Engineering and Techniques, Volume 4, Issue 1, Jan – Feb.
 11. Yatsukh O.V., Zoria M.V., Mokhnatko I.M. (2020). Suchasni napriamy realizatsii dystantsiinoho navchannia dla zdobuvachiv vyshchoi osvity / «Molod u sviti suchasnykh tekh nolohii» za tematykoiu: Vykorystannia

- informatsiinykh ta komunikatsiinykh tekhnolohii v suchasnomu tsyfrovomu suspilstvi: Materialy IX mizhnar. nauk.-prakt. konf. studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh (4-5 chervnia 2020 roku) / Za zah. red. H.O. Raiko. Kherson: Vydavnytstvo FOP Vyshemyrskyi V.S., 2020. S. 249-252. – ISBN 978-617-7783-84-7 (elektronne vydannia).
12. Vlasenko I.H., (2017). «Vprovadzhennia dystantsiinoho navchannia – vymoha suchasnosti», Dystantsiine navchannia yak suchasna osvitalia tekhnolohiia [Elektronnyi resurs]: materialy mizhvuzivskoho vebinaru (m. Vinnytsia, 31 bereznia 2017 r.) / vidp. red. L.B.Lishchynska. Vinnytsia : VTEI KNTEU, 102 s., 2017. (in Ukrainian).
 13. Rybalko A.P. (2014). «Vykorystannia dystantsiinoi formy navchannia v protsesi matematychnoi pidhotovky studentiv – ekonomistiv», Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu, Vypusk 5 (77). Pedahohichni nauky, s.106-111, 2014 (in Ukrainian).
 14. Tandale, M. G., & Raman, R. (2016). Social Media in Teaching and Learning – A Study. International Journal of Education & Applied Sciences, Research, 3(6), 31-42.
 15. Hodál, P. (2016). Sociálne siete ako podporný prostriedok vzdelávania technických predmetov (Diploma thesis, Constantine the Philosopher University in Nitra). Nitra: PF UKF.

YATSUKH O.V.,

Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Civil Security, Dmytro Motornyi Tavriya State Agrotechnological University, Zaporizhzhia, Ukraine
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8265-1573>
 E-mail: oleh.yatsukh@tsatu.edu.ua

SUPPORT OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE THROUGH THE VIBER SOCIAL NETWORK DURING THE PERIOD OF MARITAL STATUS

* публікація здійснена за рахунок спільного гранту СЄІП (Україна - Франція) та БФ «Освіта: майбутнє»